

Олішевський І. В.,

ад'юнк

Національної академії Державної прикордонної служби України

імені Богдана Хмельницького

ORCID: 0009-0009-1419-695X

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ В КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ПЕРЕМІЩЕННЮ ЗБРОЇ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті досліджено трансформацію понятійно-категоріального апарату у сфері запобігання незаконному переміщенню зброї через державний кордон України в умовах воєнного стану. Обґрунтовано, що повномасштабна збройна агресія проти України істотно змінила предмет відповідних правопорушень, просторові умови їх вчинення та коло суб'єктів превентивної діяльності. Встановлено, що поряд із класичними видами озброєння підвищеного безпекового значення набули трофейна зброя, окремі різновиди безпілотних систем, засоби радіоелектронної боротьби, спеціальні комплектувальні елементи та інші товари військового або подвійного призначення, що використовуються у сучасних бойових діях. Доведено, що в умовах війни незаконне переміщення зброї не може розглядатися виключно крізь призму її переміщення через митний кордон, оскільки значна частина ризиків формується в районах ведення бойових дій, на тимчасово окупованих територіях, у прифронтових зонах та на внутрішніх рубежах безпекового контролю. Визначено, що у вузькому кримінально-правовому значенні незаконне переміщення зброї пов'язується з ознаками складу правопорушення, закріпленими у законі, тоді як у ширшому безпеково-оперативному значенні воно охоплює також переміщення зброї через прифронтові райони, тимчасово окуповані території, лінію бойового зіткнення та внутрішні рубежі контролю, де формуються сучасні ризики її незаконного обігу. Аргументовано, що трансформація понятійно-категоріального апарату відбувається на трьох взаємопов'язаних рівнях: об'єктному, просторовому та інституційному. Окрему увагу приділено розширенню кола суб'єктів запобігання, посиленню ролі міжвідомчої взаємодії та необхідності адаптації моделі інтегрованого управління кордонами до умов воєнного стану. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення нормативно-правової бази, а також алгоритмів міжвідомчої взаємодії суб'єктів охорони державного кордону та сил оборони України.

Ключові слова: *понятійно-категоріальний апарат, незаконне переміщення зброї, воєнний стан, трофейна зброя, державний кордон, інтегроване управління кордонами, Державна прикордонна служба України.*

Olishevskiy I. V. Transformation of the conceptual and categorical framework in the context of preventing the illegal movement of weapons across the state border of Ukraine under martial law

Abstract. The article examines the transformation of the conceptual and categorical framework in the field of preventing the illegal movement of weapons across the state border of Ukraine under martial law. It is substantiated that the full-scale armed aggression against Ukraine has significantly changed the subject matter of the relevant offenses, the spatial conditions of their commission, and the range of subjects of preventive activity. It has been established that, along with classical types of armaments, trophy weapons, certain types of unmanned systems, electronic warfare equipment, special component parts, and other military or dual-use goods used in modern hostilities have acquired increased security significance. It is proved that in wartime conditions the illegal movement of weapons cannot be considered solely through the prism of their movement across the customs border, since a substantial part of the relevant risks is formed in combat areas, temporarily occupied territories, frontline zones, and at internal security control lines. It is determined that, in the narrow criminal-law sense, the illegal movement of weapons is associated with the statutory elements of an offense

defined by law, whereas in the broader security-operational sense this category also includes the movement of weapons through frontline areas, temporarily occupied territories, the line of combat engagement, and internal control lines where contemporary risks of illicit arms circulation are formed. It is argued that the transformation of the conceptual and categorical framework takes place at three interrelated levels: object-related, spatial, and institutional. Special attention is paid to the expansion of the range of subjects involved in prevention, the strengthening of interagency cooperation, and the need to adapt the integrated border management model to the conditions of martial law. The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their application to improve the regulatory framework, as well as the mechanisms of interagency coordination between state border protection entities and the defense forces of Ukraine.

Key words: *conceptual and categorical framework, illegal movement of weapons, martial law, trophy weapons, state border, integrated border management, State Border Guard Service of Ukraine.*

Вступ. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України суттєво змінила безпекове середовище держави та актуалізувала нові ризики у сфері незаконного обігу й переміщення зброї. Насичення суспільства озброєнням [35], поширення практики використання трофейної зброї, значні обсяги військово-технічної допомоги, а також активне застосування новітніх технологій у бойових діях зумовили ускладнення механізмів державного контролю за обігом зброї та пов'язаних із нею засобів військового призначення.

За цих умов особливого значення набуває ефективність запобігання незаконному переміщенню зброї з районів ведення бойових дій, її потрапляння до кримінального середовища та подальшому незаконному переміщенню як територією України, так і через державний кордон України. Практика діяльності правоохоронних органів і Державної прикордонної служби України зокрема свідчить про те, що розуміння окремих дефініцій в контексті досліджуваних питань мають правове розуміння, сформоване переважно в умовах мирного часу та не повною мірою відповідає сучасним реаліям, що підтверджується даними профільних міжнародних інституцій [33; 37]. Здебільшого категорії, пов'язані з незаконним обігом зброї, контрабандою, прикордонним і митним контролем з урахуванням появи нових предметів підвищеного безпекового ризику, зміни просторових умов їх незаконного переміщення та розширення кола суб'єктів превентивної діяльності потребують уточнення.

У зв'язку з цим є потреба в науковому переосмисленні понятійно-категоріального апарату у сфері запобігання незаконному обігу зброї, що є необхідною передумовою

вдосконалення як правового регулювання, так і практики діяльності органів, уповноважених на таку діяльність.

Постановка проблеми. Класичний підхід до розуміння правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом зброї та її переміщенням через державний кордон, формувався в умовах стабільного функціонування пунктів пропуску, відносної цілісності контролюваного державного кордону [31] та домінування традиційних предметів контрабанди, насамперед, вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин. В умовах воєнного стану ці передумови істотно змінилися. Поява тимчасово окупованих територій, лінії бойового зіткнення, прифронтових районів, блокпостів та інших внутрішніх рубежів безпекового контролю істотно розширили просторове середовище незаконного переміщення зброї. Крім того сучасна війна зумовила появу нових предметів підвищеного безпекового ризику, серед яких особливе місце посідають трофейна зброя, окремі види безпілотних систем, засоби радіоелектронної боротьби, електронні комплектувальні елементи та інші товари військового або подвійного призначення [18]. За таких умов виникає наукова і практична проблема невідповідності між традиційним нормативним і доктринальним розумінням незаконного переміщення зброї та сучасними формами його прояву в умовах війни. Це зумовлює потребу в уточненні понятійно-категоріального апарату, який використовується у сфері запобігання незаконному обігу зброї та її переміщення через державний кордон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика протидії незаконному обігу зброї та її незаконному переміщенню через кордон посідає важливе місце у вітчизняній

юридичній науці. Окремі кримінально-правові, кримінологічні та адміністративно-правові аспекти цієї проблеми досліджували О.М. Бандурка [1; 2], О.О. Дудоров [5; 6], Т.Б. Ніколаєнко [15; 16], М.І. Хавронюк [24], О.О. Кравченко [9], О.І. Хараберюш [25], В.В. Сокурєнко [21], О.В. Копан [7], О.Д. Маркєєва [12] та інші науковці. Питання забезпечення прикордонної безпеки, у тому числі в кризових умовах, розглядалися у працях представників наукової школи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (зокрема, С.Ю. Цімоха та В.В. Ченцова) [26; 27].

Після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році науковий дискурс істотно оновився. У центрі уваги опинилися питання обігу зброї в умовах воєнного стану, правового режиму її декларування, статусу трофейної зброї, ролі суб'єктів сектору безпеки й оборони у запобіганні її незаконному переміщенню, а також адаптації механізмів прикордонної безпеки до умов війни. Ці виклики постали предметом досліджень таких вчених, як А.В. Мовчан [13], В.С. Сердинський [20], О.О. Бондаренко [3], О.Ю. Дрозд [4], О.В. Ткаченко [23], К.О. Коритчук [8], Ю.С. Назар [14] та ін. Однак, попри наявність низки актуальних публікацій, у сучасній науці бракує комплексного дослідження трансформації понятійно-категоріального апарату саме у сфері запобігання незаконному переміщенню зброї через державний кордон України в умовах воєнного стану. Недостатньо дослідженими залишаються питання зміни предмета відповідних правопорушень, трансформації просторових характеристик їх вчинення та розширення кола суб'єктів превентивної діяльності.

Метою статті є дослідження трансформації понятійно-категоріального апарату у сфері запобігання незаконному переміщенню зброї через державний кордон України в умовах воєнного стану, а також уточнення об'єктних, просторових та інституційних характеристик цього явища.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі запобігання традиційно розглядається як складова ширшої категорії протидії правопорушенням [11, с. 14–18; 36, р. 5–9]. У сфері охорони державного кордону запо-

бігання охоплює діяльність, спрямовану на своєчасне виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень, а також на вжиття організаційних, правових, оперативних і профілактичних заходів для їх недопущення. В умовах воєнного стану зміст цієї категорії у сфері незаконного переміщення зброї істотно розширюється, оскільки йдеться не лише про виявлення окремих спроб незаконного транзиту, а й про блокування каналів витоку зброї з районів бойових дій, її нелегального накопичення, прихованого переміщення до тилкових регіонів держави та подальшого виведення за її межі.

Понятійно-категоріальний апарат, який застосовувався у сфері незаконного переміщення зброї до початку повномасштабної війни, ґрунтувався переважно на класичному розумінні предмета відповідних правопорушень. Відповідно до ст.201 Кримінального кодексу України [10] та Наказу МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» від 21.08.1998 № 622 [19], предмет становили вогнепальна зброя, боєприпаси, вибухові речовини та окремі види холодної зброї. Таке розуміння відповідало умовам мирного часу, коли основні ризики асоціювалися з переміщенням зброї через пункти пропуску або поза ними, а контрольні функції держави були зосереджені насамперед на ділянках державного та митного кордону.

Однак характер сучасної війни суттєво змінив як номенклатуру засобів збройної боротьби, так і рівень суспільної небезпеки їх неконтрольованого переміщення. Сьогодні підвищеного безпекового значення набувають не лише традиційні види озброєння, а й трофейна зброя, окремі різновиди безпілотних систем, засоби радіоелектронної боротьби, засоби технічної розвідки, електронні модулі, оптичні системи, елементи систем

наведення та інші товари військового або подвійного призначення, які фактично інтегровані у сучасні засоби збройної боротьби [28; 29]. У зв'язку з цим предмет запобігання незаконному переміщенню зброї в умовах воєнного стану доцільно розуміти ширше, ніж це традиційно було прийнято у мирний час.

Водночас слід наголосити, що таке розширене розуміння не означає автоматичного ототожнення всіх зазначених предметів із зброєю у вузькому юридичному значенні. Для цілей кримінально-правової кваліфікації вирішальне значення мають ознаки предмета правопорушення, які прямо передбачені законом. Натомість у межах безпекового та оперативно-службового аналізу до предмета запобігання мають бути віднесені також інші засоби військового або подвійного призначення, незаконне переміщення яких створює істотні ризики для національної безпеки. Саме таке розмежування дає змогу уникнути змішання кримінально-правових і безпеково-управлінських категорій.

Окремого правового уточнення потребує категорія трофейної зброї [23, с. 55–58]. У межах цього дослідження під трофейною зброєю доцільно розуміти зброю, боєприпаси чи інші засоби воєнного призначення, що були вилучені, знайдені або здобуті в районі ведення бойових дій та набули фактичного володіння особою поза загальним порядком централізованого державного обліку. Правовий режим такої зброї є складним, оскільки поєднує елементи військового, адміністративного та кримінального регулювання. Саме невизначеність порядку її обліку, декларування, зберігання, передачі та переміщення створює підвищені ризики її незаконного обігу.

З огляду на це важливого значення набуває розмежування понять «цивільна вогнепальна зброя» (обіг якої на європейському рівні регулюється, зокрема, Директивою ЄС 2021/555 [32]), «задекларована зброя», «трофейна зброя» та «військове майно». Відсутність чіткої термінологічної визначеності щодо цих категорій ускладнює правозастосування, зокрема при вирішенні питання про правомірність володіння відповідними предметами, їх транспортування, декларування та можливість переміщення через державний

кордон України. Це свідчить про необхідність подальшого нормативного та доктринального уточнення статусу трофейної зброї як окремої категорії предметів підвищеного безпекового ризику.

Не менш істотною є трансформація самого розуміння незаконного переміщення зброї. У традиційному підході воно пов'язувалося переважно з переміщенням відповідних предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від такого контролю. Такий підхід зберігає значення для кримінально-правової кваліфікації, однак в умовах воєнного стану він уже не охоплює всього спектра сучасних загроз. Суттєва частина ризиків нині формується не лише безпосередньо на ділянках державного кордону, а й на тимчасово окупованих територіях, у прифронтових районах, на лінії бойового зіткнення, під час проходження блокпостів та інших внутрішніх рубежів безпекового контролю.

У зв'язку з цим доцільно розмежовувати кримінально-правове та безпеково-оперативне розуміння незаконного переміщення зброї. У кримінально-правовому значенні йдеться насамперед про ознаки складу конкретного правопорушення, закріпленого у законі. Натомість у безпеково-оперативному значенні ця категорія охоплює ширше коло ризикових практик, пов'язаних із несанкціонованим транзитом зброї з районів бойових дій, її переміщенням через внутрішні контрольні рубежі та подальшим виведенням до тилкових регіонів або за межі держави.

Таким чином, у межах цього дослідження поняття незаконного переміщення зброї через державний кордон України використовується у ширшому, безпеково-оперативному значенні, ніж його суто кримінально-правове розуміння. Якщо кримінально-правова кваліфікація пов'язана з ознаками складу правопорушення, визначеними законом, то безпеково-оперативний підхід охоплює також переміщення зброї через прифронтові райони, тимчасово окуповані території, лінію бойового зіткнення та внутрішні рубежі контролю, оскільки саме в цих просторах формуються сучасні ризики її незаконного обігу. При цьому державний кордон і лінія бойового

зіткнення не є тотожними правовими категоріями, однак в умовах війни вони можуть функціонально поєднуватися у межах єдиного безпекового середовища, що потребує комплексного підходу до організації контролю.

Трансформація понятійно-категоріального апарату неможлива без переосмислення категорії безпеки кордону. У сучасних умовах вона не може зводитися лише до класичного прикордонного чи митного контролю. Безпека кордону охоплює також виявлення каналів нелегального переміщення зброї, аналіз логістичних маршрутів, міжвідомчий обмін інформацією, співпрацю з військовими формуваннями, використання аналітичних і технічних засобів моніторингу, а також координацію із суміжними державами та міжнародними партнерами. Саме тому для сучасного етапу характерним є поступовий перехід від вузького охоронно-периметрового розуміння кордону до більш складної багаторівневої моделі безпекового управління.

У цьому контексті особливої актуальності набуває адаптація моделі інтегрованого управління кордонами до викликів воєнного стану [22]. За сучасних умов така модель має охоплювати не лише координацію дій між прикордонними, митними та правоохоронними органами, а й інтеграцію військової, логістичної, інформаційно-аналітичної та регіональної складових безпеки. Це дає підстави розглядати інтегроване управління кордонами не лише як інструмент прикордонної політики, а і як елемент загальнодержавної системи запобігання незаконному переміщенню зброї в умовах війни.

Воєнний стан зумовив також істотну зміну інституційної архітектури запобігання незаконному переміщенню зброї. Якщо у мирний час основне навантаження у цій сфері покладалося на Державну прикордонну службу України, митні органи, Національну поліцію України та Службу безпеки України, то в умовах війни до реалізації відповідних превентивних функцій фактично долучилися й інші суб'єкти сектору безпеки й оборони, зокрема військові адміністрації та підрозділи Сил територіальної оборони Збройних Сил України. Така трансформація свідчить про відхід від вузького відомчого підходу до багаторів-

невої моделі безпекового реагування, що відображає концепт злиття воєнної та правоохоронної функцій [30, р. 31–34].

За таких умов ефективність запобігання незаконному переміщенню зброї безпосередньо залежить від якості міжвідомчої взаємодії, оперативного обміну інформацією, уніфікації процедур контролю та належного нормативного розмежування компетенції кожного із суб'єктів. Розширення кола учасників превентивної діяльності не повинно призводити до дублювання функцій або невизначеності у питаннях відповідальності. Навпаки, воно має забезпечувати послідовну багаторівневу систему виявлення, локалізації та припинення каналів незаконного переміщення зброї.

Особливе місце в оновленій системі запобігання посідає Державна прикордонна служба України. Зміни безпекового середовища та законодавства (зокрема Закону України «Про Державну прикордонну службу України» [17]) обумовили розширення практичних можливостей цього органу щодо реагування на збройні загрози, здійснення перевірочних заходів у прикордонній смузі та участі в локалізації каналів незаконного переміщення зброї. У сучасних умовах Державна прикордонна служба України виконує не лише класичну функцію охорони державного кордону, а й дедалі більшою мірою виступає суб'єктом комплексного безпекового реагування на загрози, що виникають у прикордонному та прифронтовому просторі.

Водночас розширення повноважень Державної прикордонної служби України має супроводжуватися чітким нормативним визначенням меж їх реалізації, процесуальних гарантій та механізмів міжвідомчої координації. Це необхідно для того, щоб підвищення оперативної спроможності органу не спричиняло правозастосовних колізій і не виходило за межі конституційних та законодавчих засад діяльності органів публічної влади [34]. Саме узгодженість між оновленим понятійним апаратом, законодавчим регулюванням та практикою правозастосування є однією з ключових умов ефективного запобігання незаконному переміщенню зброї в умовах воєнного стану.

Отже, трансформація понятійно-категоріального апарату у досліджуваній сфері відбувається щонайменше на трьох взаємопов'язаних рівнях. На об'єктному рівні змінюється уявлення про предмет незаконного переміщення зброї та її запобігання, який уже не обмежується класичними видами зброї. На просторовому рівні відбувається перехід від вузького розуміння кордону як лінії митного контролю до ширшого бачення безпекового простору, де ризики формуються також у районах бойових дій і на внутрішніх рубежах контролю. На інституційному рівні відбувається розширення кола суб'єктів превентивної діяльності та посилення значення міжвідомчої координації. У сукупності це свідчить про глибоку зміну як змісту окремих термінів, так і самої логіки державної політики у сфері запобігання незаконному переміщенню зброї.

Висновки. Воєнний стан в Україні зумовив істотну трансформацію понятійно-категоріального апарату у сфері запобігання незаконному переміщенню зброї через державний кордон України.

По-перше, змінився об'єктний вимір відповідних правопорушень. Поряд із класичними видами озброєння підвищеного безпекового значення набули трофейна зброя, окремі види безпілотних систем, засоби радіоелектронної боротьби та інші товари військового або подвійного призначення, що використовую-

ються у сучасних бойових діях. Це зумовлює потребу в уточненні нормативних підходів до визначення предмета незаконного переміщення та його відмежування від суміжних категорій.

По-друге, трансформувалася просторовий вимір незаконного переміщення зброї. В умовах війни відповідні ризики формуються не лише на ділянках державного чи митного кордону, а й на тимчасово окупованих територіях, у прифронтових районах, на лінії бойового зіткнення, блокпостах та інших внутрішніх рубежах безпекового контролю. У зв'язку з цим доцільно розмежовувати кримінально-правове та безпеково-оперативне розуміння незаконного переміщення зброї.

По-третє, істотно змінився інституційний вимір запобігання. Поряд із традиційними правоохоронними органами зросла роль інших суб'єктів сектору безпеки й оборони, що вимагає чіткого нормативного розмежування їх повноважень, удосконалення міжвідомчої взаємодії та адаптації моделі інтегрованого управління кордонами до умов воєнного стану.

Отже, оновлення понятійно-категоріального апарату в досліджуваній сфері є не лише теоретичним завданням, а й необхідною передумовою вдосконалення правового регулювання та практики діяльності органів, уповноважених на запобігання незаконному переміщенню зброї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бандурка О. М. Адміністративна діяльність Національної поліції : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Майдан, 2021. 580 с.
2. Бандурка О. М. та ін. Адміністративно-правове забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану. Харків, 2022. 340 с.
3. Бондаренко О. О. Регулювання обігу зброї: нові виклики. *Право і суспільство*. 2025. № 1. С. 112–118.
4. Дрозд О. Ю. Декларування вогнепальної зброї в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 4. С. 199–204.
5. Дудоров О. О. Контрабанда зброї: проблеми кваліфікації. *Вісник кримінального судочинства*. 2022. № 3. С. 45–54.
6. Дудоров О. О. Кримінальне право України : підручник / за ред. О. О. Дудорова. Київ : Ваїте, 2020. 836 с.
7. Копан О. В. Запобігання незаконному переміщенню зброї. *Честь і закон*. 2021. № 3. С. 22–29.
8. Коритчук К. О. Механізм контролю за переміщенням зброї. *Юридичний бюлетень*. 2024. № 1. С. 88–95.
9. Кравченко О. О. Контрабанда : навч. посіб. Київ, 2010. 156 с.
10. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: zakon.rada.gov.ua
11. Кушнір Я. П. Діяльність прикордонного загону в умовах воєнного стану. Хмельницький : НАДПСУ, 2024.

12. Маркєєва О. Д. Протидія тероризму : навч. посіб. / за ред. О. Д. Маркєєвої. Київ, 2013. 210 с.
13. Мовчан А. В. Запобігання контрабанді в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2021. 460 с.
14. Назар Ю. С. Діяльність ДПСУ: аналіз статистики. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Т. 35. № 2. С. 145–150.
15. Ніколаєнко Т. Б. Криміналізація контрабанди товарів: сучасні виклики. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2024. № 1. С. 96–105.
16. Ніколаєнко Т. Б., Омельчук В. А. Кваліфікація кримінальних правопорушень : підручник. Хмельницький : НАДПСУ, 2022. 504 с.
17. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: zakon.rada.gov.ua
18. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання : Закон України від 20.02.2003 № 549-IV. URL: zakon.rada.gov.ua
19. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: zakon.rada.gov.ua
20. Сердинський В. С. Запобігання незаконному поводженню зі зброєю : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2019. 245 с.
21. Сокурєнко В. В. Протидія незаконному обігу зброї. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 15–21.
22. Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 687-р. URL: zakon.rada.gov.ua
23. Ткаченко О. В. Кваліфікація трофейної зброї. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2024. № 4. С. 55–60.
24. Хавронюк М. І. Злочини проти безпеки в умовах воєнного стану. *Право України*. 2023. № 5. С. 120–129.
25. Хараберюш О. І. Протидія контрабанді в Україні. Київ, 2015. 380 с.
26. Цімох С. Ю. Адміністративно-правові засади діяльності Державної прикордонної служби України. Львів, 2020. 210 с.
27. Ченцов В. В. та ін. Запобігання транскордонній злочинності : навч. посіб. Хмельницький : НАДПСУ, 2021. 198 с.
28. Abbott K. W., Snidal D. Hard and soft law in international governance. *International Organization*. 2000. Vol. 54. No. 3. P. 421–456.
29. Adler E. The emergence of cooperation: national epistemic communities and the international evolution of the idea of nuclear arms control. *International Organization*. 1992. Vol. 46. No. 1. P. 101–145.
30. Andreas P., Price R. From war fighting to crime fighting: transforming the American national security state. *International Studies Review*. 2001. Vol. 3. No. 3. P. 31–52.
31. Benton L. *A Search for Sovereignty: Law and Geography in European Empires, 1400–1900*. Cambridge : Cambridge University Press, 2009.
32. Directive (EU) 2021/555 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 on control of the acquisition and possession of weapons. URL: eur-lex.europa.eu
33. Europol. EU Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU-SOCTA) 2025. URL: europol.europa.eu
34. Posner R. A. *Not a Suicide Pact: The Constitution in a Time of National Emergency*. Oxford : Oxford University Press, 2006.
35. Small Arms Survey. *Weapons Compass*. 2025. URL: smallarmssurvey.org
36. Sparrow M. K. *The Regulatory Craft: Controlling Risks, Solving Problems, and Managing Compliance*. Washington, D.C. : Brookings Institution Press, 2000.
37. UNODC. *Organized Crime Dynamics in the Context of the War in Ukraine*. 2024. URL: unodc.org

Дата першого надходження статті до видання: 09.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026